

altres que veurem en data més moderna, no és impossible que hi hagi alguna cosa d'això en el pasatge del *Llibre de Daniel* «venc una peyra / qui ix d'un munt --- / e a la ymaga s'és acostada / e ferí-la molt valentment, / e tornà-la tota en nient; / puy la peyra multiplicà / e en un gran munt ela bornà», ed. Miret, v. 156. Però cal sospitar que hi ha errada per *tornà* (cf. *ment* imprès en lloc de *nient* abans). Encara que ens costi d'admetre-hi una errada, potser també ho és en el *Liber Elegantiarum* de J. Esteve «cubert o bornat: stratus» (f^o e-l^{ra}), al costat de «cubert o rames: frondibus connectum» i «cuberta o vestimenta: sagum» (no en la lletra b-): les altres accs. fan sospitar si és errada per *bornat*, *ornat*. —³ «A Anglaterra i a França el partit polític que es troba a davant del Govern lluita, com els altres, per guanyar --- Els homes que governen abandonen als lloctinents administratius els seus ministeris, i surten a *bornar* a la plaça pública» en un capítol que restà inèdit de les *Cartes d'un visionari*, c. 1917-20. —⁴ *La Septima Simfonia*, vi, en *A recés d. t.*, p. 60. Vegeu encara en *La Vida Austera*: «Hi ha un dolç *bornar* de la més amable galanteria, que no entelara per res la teva innocència» (3.ª ed., 125.4); en *L'Amor Traïdor*:⁵ «visqueu amatent en el graciós *bornar* de les nostres festes, que un dia com aquell que juga --- sense adonar-vos-en fareu més camí en el cor de les dames ---» (iv, p. 76). —⁵ «D'un noi que, ademés d'eixerit (xampat), té molts de jocs i va molt enjogassat, diuen que *burna* [?], que sol *burnar*, que és *burnerat*», *BDLC* ix, 128. Amb aquest darrer derivat que no sé si és de fiar, per ventura hauríem de relacionar un que va usar-se en l'Alt Carcassès, a Limós: «lo *bornayrat* de l'Aude --- lo riu Aude venguec tan gran que pugec sus lo *bornayrat* e --- neguec Johan Maurelh e ---», doc. de 1484, on Sabarthès, *Comptes. curs. de Limoux*, p. 1484, tradueix «rives d'un cours d'eau encaissé» i remet a *bornatura* en Du Cange; potser sí que hi ha ací un encruentament de les arrels franceses de *bord* i *borne* 'fite'. Contaminació que en efecte veiem consumada en un vell i arrelat gallicisme nàutic del gallec, lleonès i basc (per a 'borda de nau'): «gorneçeron ben os *bornes* das naves de azcunas et de elmos et de escudos», *Crón. Troy.*, gall. S. xiv (ed. Mz. Salazar, i, 189.18, però *bornos* en el ms. Mz. Pelayo), *el bordo de la nao* 'la orla de la nau', *Otas de Roma*, f° 75r^o (ed. Baird), bc. *bornu* «bordo», *bornuan* «a bordo» (dial. labortà, Azkue, *Supl.*). La contaminació s'explica fàcilment tenint en compte l'ús que s'ha fet en francès de *borne* en el sentit generalitzat de 'cap d'una cosa, extrem': «là ne fault faire but et *bourne*» en Rabelais (que canvia *q*+*s* en *ou*), *Quart Livre*, cap. 23, p. 103. M'he detingut en aquests derivats del fr. *borne*, perquè hom ha sospitat que d'aquest ve el nostre *bornar* (o que ha influït en el canvi que ha sofert de *-den-*), idea poc satisfactòria però potser no del tot mancada de valor auxiliar i que en tot cas convé

definir bé i amb ple coneixement de causa. —⁶ En la collecció de sirventesos joglarescs publ. per Witthoef el 1889 (*PSW* II, 146b). La llengua sembla del S. XIII, i el triftong *-ieu* indica autor no català ni fronterer del català, si bé de la part Sud-Central del domini. —⁷ I segurament menys genuí (més ho són *giostrare* i *torneare*), si bé el germanisme es troba ja també des de c. 1300 en Boccaccio, Barberini, etc. La procedència del francès, en canvi, és ben segura en castellà antic i portuguès antic, que, a diferència del català, presenten un senyal clar de francesisme en la conservació de l'aspirada intervocàlica, cast. ant. *bohordar*; per més que aquesta aspiració aparegui escrita *-f-*, era una *-h-* aspirada en la pronúncia, i aquesta no es conserva mai en els germanismes directes de les llengües del Migdia: «non trayades cascaveles en nenguna cosa, sinon en sonages o en aves o en coberturas para *bofordar*», Corts de Sevilla de 1252 (*RFE* VIII, 333) i en força textos del S. XIII (que es veuran en el *DCEC*); d'ací el postverbal *bogordo*, que ja apareix en aragonès pocs anys després: «tiran lures astas al tavlado — porque aquel qui más fuertmiente puede fincar el *bofort* o passarlo por las tavlas del tavlado, es alabado», *Fueros de Aragón*, p. p. Tilander, § 253.1, 250.2. En gallego-portuguès aquesta consonant hi és també, i allí convertida realment en una *-f-* fònica: *bafordar* en el gallec G. de Guillade, mj. S. XIII (ed. Nobiling, v. 509), i el substantiu: «melior roncinus, qui non sit de *bafordo*, valeat 25 libras; et melior roncinus de *bafordo* valeat ---», a. 1253, *PMH Leges* I, 194. En una i altra llengua, però, aquest detall mostra clarament un manlleu del Nord de França. A diferència d'això, en català (com en oc.), on no hi ha rastre d'aspiració, el mot és germanisme autòcton, rebut directament del llenguatge dels francs, reconquistadors de Barcelona i del nostre Nord. —⁸ M.-L. es desvià del tot en l'etimologia del cat. *bornar*: de primer pensava a connectar-lo amb el fr. *borne* 'fita' (1235), després amb *borni* (1221): idees que no tenen defensa semànticament. Ja Jud, *ASNSL* cxxvii, 432, cridà l'atenció sobre l'error de M.-L. i assenyalà làcnicament el bon camí remitent a la nota de Mussafia. Wartburg sembla que entengué a l'inrevés la indicació de Jud. —⁹ Caldria conèixer millor els llocs per veure si encara pot ser això en alguna localitat occitana: hi ha tres *Le Born* en el dept. del Cantal, una «ferme» i dos «domaines ruinés» (termes de Glenat, Pers i Ytrac), forma més antiga *Mansus dal Born* a. 1322. Aquest *dal* fa pensar en *alborn*, nom de l'albeca, o d'una planta amb molta albeca: oc. ant. *alborn* «aubour», *REW* 329. D'aquest *alborn* ALBURNUS, com a nom d'aquest vegetal o d'un altre de semblant crec que ve *bornal*, usat com a nom d'una devesa o un erm reservat per a pastura d'animals en una zona entre Sort i la Seu d'Urgell; a Tornafort. (sin. de *vedre*), Freixa, Aidí, i a Bellestar de Segre com a adjectiu: *tal paratge per alt ja és burnal* (1958). Per a si el